

[Ministeren for Grønland.]

Det ærede medlem hr. Raunkjær ville gerne have oplyst, hvordan mulighederne for eventuel videreuddannelse herhjemme, f. eks. på Danmarks lærerhøjskole, ville være for lærere, som er uddannet på seminariet i Godthåb efter den nye ordning. Derom kan jeg sige, at der skulle være gode muligheder for en sådan videreuddannelse. Jeg kan tilføje, at vi allerede i dag møder en særdeles god forståelse hos Danmarks lærerhøjskole over for sådanne grønlandere med den uddannelse, vi kan præstere deroppe i øjeblikket. Der er jeg altså ikke bange for, at vi skal løbe panden mod nogen mur, men vi skal naturligvis sikre os på behørig måde.

Jeg er glad for det ærede medlem fru Gertie Wandels udtalelser om, at jeg har strakt mig så langt, som det var ønsket i den meget vigtige sag, som det ærede medlem er så varm en fortaler for, om den mere kunstnerisk prægede husflid og den slags ved uddannelsen i Godthåb.

Det ærede medlem hr. O. Mathiasen havde et enkelt spørgsmål, som er lidt i familie med det, det ærede medlem hr. Raunkjær kom med; hvis sådanne grønlandske lærere, uddannet efter den nye ordning i Godthåb, skulle kunne tænke sig at blive ansat hernede, så er der også tænkt på dette derved, at man i så fald gennem kursus på Danmarks lærerhøjskole hurtigt vil kunne kvalificere sig fuldt ud. Der er i og for sig ikke tale om noget tillæg til uddannelsen, som anses for at være på lige fod med den danske uddannelse, men derimod om et indføringskursus, eller hvad man vil kalde det, i danske forhold. Med dette mener jeg at have besvaret de stillede spørgsmål.

Hermed sluttede forhandlingen.

§§ 1-7

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslaget om en ny affattelse af § 8

vedtoges uden afstemning.

§§ 9-20

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om statens tjenestemænd i Grønland.

(Lovforslaget (nr. 145) findes i tillæg A. sp. 1825, fremsættelsen i tidenden sp. 3895).

Lovforslaget sattes til forhandling.

K. Axel Nielsen: Dette lovforslag er resultatet af de overvejelser og forhandlinger, der har fundet sted i Grønlandsudvalget af 1960 vedrørende indkomstudviklingen eller, for at bruge et mere aktuelt udtryk, indkomspolitikken i Grønland. Der har i Grønlandsudvalget af 1960 været enighed om at søge i hvert fald en del af årsagerne til den stigende utilfredshed med løn- og indkomstforholdene i Grønland fjernet. At fjerne dem alle, således at man etablerer det, der med et misbrugt og misforstået udtryk benævnes ligeløn, er ikke muligt. Hvis man f. eks. bestemte, at arbejdslønnen i Grønland skulle være den samme som hernede, ville både den kgl. grønlandske handel og de private erhvervsvirksomheder i Grønland enten arbejde med meget betydeligt underskud eller være nødt til at sænke priserne på råvaren, d. v. s. fiskefangsten, hvilket igen ville medføre, at der opstod et svælg mellem arbejdernes og fiskernes indtægter med risiko for, at ingen ville gå på fiskeri. At lade den kgl. grønlandske handel arbejde med underskud kan kun gå for en tid. I det lange løb er det ikke muligt at lade en stor del af den grønlandske befolkning leve på statssubsidier. En sådan lønpolitik ville med sikkerhed have til følge, at ingen private erhvervsvirksomheder ville være interesseret i at etablere sig i Grønland, og de, der allerede har etableret sig, måtte skyndsomst trække sig tilbage.

[K. Axel Nielsen.]

Resultatet af disse overvejelser er det i og for sig selvfølgelig, at der nødvendigvis må være en forbindelse mellem Grønlands erhvervsmæssige muligheder og befolkningens levestandard. Man kan vel for en begrænset tid ved tilskud herved fra yde hjælp, men i det lange løb kan forbindelsen mellem denne landsdels produktion og levestandard ikke være afbrudt. Det er ikke noget særligt for Grønland, det gælder nemlig også for den øvrige del af riget. Det, der er det særlige for Grønland, er, at denne landsdels erhvervsudvikling af årsager, som jeg ikke her skal komme ind på, var kommet så langt bag efter, at vi herved måtte foretage meget betydelige investeringer for at få sat skub i erhvervslivet — ganske som vi herved i betydelig mindre målestok gennem egnsudvikling sætter skub i tilbagestående områder af landet.

Disse investeringer har allerede givet gode resultater og har, som den højtærede minister for Grønland anfører i sin fremsættelse, medført meget betydelige real-lønsforbedringer. Forhandlingerne i Grønlandsudvalget af 1960 har allerede givet til resultat, at indtægterne på det private løn- og indkomstområde er steget med ca. 10 pct. i år. Med gennemførelse af forslaget om statens tjenestemænd i Grønland sker der en tilsvarende forhøjelse af tjenestemandslønningerne. For ikke at skabe utilfredshed i tjenestemandskredse er det derfor meget ønskeligt, at dette lovforslag gennemføres i denne folketingssamling, uanset at der ikke er megen tid til behandlingen, og uanset at der endnu forestår visse forhandlinger i lønningrådet og med tjenestemandsgeselskaberne, forhandlinger, som efter al sandsynlighed giver anledning for den højtærede minister til at fremsætte ændringsforslag.

Jeg skal ikke komme ret meget ind på, hvad forslaget indeholder, men en enkelt principiel bestemmelse, der har givet anledning til kritik fra nuværende og vordende tjenestemænd af grønlandsk oprindelse, vil jeg gerne omtale nærmere. Det er bestemmelsen om, at der sondres mellem tjenestemænd, der er hjemmehørende i Grønland, og tjenestemænd, der ikke er hjemmehørende i Grønland, og hvor kriteriet for, om man hører til den første gruppe, er fødestedet.

Det har været kritiseret, at den første gruppe tjenestemænd oppebærer en lavere løn end den anden, d. v. s. de ikke i Grønland hjemmehørende. Kritikken kan for så vidt synes berettiget, som det uundgåeligt vil medføre, at det samme arbejde bliver lønnet lavere, hvis det udføres af en grønlander, end hvis det udføres af en dansker, hvilket ved en umiddelbar betragtning må virke urigtigt. Havde det været muligt at undgå denne sondring, havde jeg for mit vedkommende gerne set det, men i Grønlandsudvalget af 1960, hvor jo også Grønland er fyldigt repræsenteret, har vi ikke kunnet finde en ordning, der sletter den lønmæssige sondring mellem grønlandske og ikke-grønlandske tjenestemænd.

Grønlandsudvalget af 1960 går enstemmigt ind for den opfattelse, at indførelse af danske tjenestemandslønninger for grønlandere vil skabe et sådant svælg mellem tjenestemændenes indtægter og andre grønlanderes indkomstniveau, at det vil skabe stor misstemning. Der er også enighed om, at grønlandere, der ofte på samfundets bekostning får en sådan uddannelse, at de kan påtage sig tjenestemandstillinger, må vise den solidaritet over for den befolkning, de er udgået fra, at de som denne i nogen grad får deres levestandard begrænset af, hvad den grønlandske produktion kan bære. At de danske tjenestemænd, der udsendes til Grønland, får et særligt løntillæg, virker naturligvis udfordrende på grønlandske tjenestemænd. Men ordningen er alene dikteret af den kendsgerning, at Grønland endnu ikke er selvforsynende med hensyn til tjenestemænd. Danske tjenestemænd i Grønland er en ubetinget nødvendig forudsætning for, at den igangværende udvikling med stadig stigende levestandard for den grønlandske befolkning kan fortsætte.

På mit partis vegne kan jeg tilsige lovforslaget en velvillig behandling i et udvalg, og må jeg føje til, at det skulle glæde mig, om folketinget i enighed kan samles om at føre denne reform ud i livet. Der bør efter min og mit partis opfattelse ikke være partipolitisk strid om grønlandske anliggender.

Viggo Hauch: Det er et omfattende og meget problemfyldt lovforslag, den højtærede Grønlandsminister har præsenteret folketinget for på dette sene tidspunkt af

[Viggo Hauch.]

folketingsåret, og tilmed et forslag, der af en lønnings- og normeringslov at være er forberedt højst utraditionelt, idet det endnu ikke har været behandlet af lønningsrådet. Dette forekommer mig så meget mere betænkeligt, som den højtærede Grønlandsminister i sin fremsættelsestale har udtalt, at han er indforstået med at acceptere de forbehold og mulige indvendinger mod lovforslaget, som tjenestemændenes centralorganisationer og Danmarks Lærerforening har taget. Det må for mig at se betyde, at visse forhandlinger med de forhandlingsberettigede organisationer må føres, inden vi i et kommende udvalg kan gå i gang med den detaljerede behandling af forslaget. Ingen tør vel afvise, at der ved forhandlingerne med organisationerne kan komme ændringer, muligvis endda af principiel art. Det kommende udvalgsarbejde må, som det fremgår af fremsættelsestalen, også afvente, at lovforslaget behandles af lønningsrådet, så vi kan få dets udtalelse som grundlag for udvalgsbehandlingen.

Med andre ord: vi skal ved denne første behandling drøfte et halvfærdigt forslag. Synes den højtærede Grønlandsminister, at dette er rimelige arbejdsvilkår at byde folketinget? Kunne dette lovforslag ikke have været fremsat på et tidligere tidspunkt og været bedre forberedt? Det er jo, så vidt jeg ved, længe siden, man i Grønland var færdig med at tage stilling til det.

Når jeg opholder mig ved denne side af sagen, har den højtærede Grønlandsminister selv forvoldt det. I sin fremsættelsestale, spalte 3904, bebuder ministeren ændringsforslag fremsat under behandlingen og udtaler spalte 3906, at han ikke vil udelukke, at der kan blive tale om flere ændringsforslag, end det normalt er tilfældet, når et forslag er fremsat i folketinget. Men så udtaler den højtærede minister — det står spalte 3907 —:

„Selv om jeg finder grund til at beklage, at ændringsforslag ikke vil kunne undgås efter lovforslagets fremsættelse her i folketinget, så vil jeg dog gerne samtidig påpege, at de ændringsforslag, der kan blive tale om at fremsætte, måske nok i sig selv kan anses for betydningsfulde, men set i relation til de meget væsentlige nydannelser inden for den grønlandske løn-

politik, som lovforslaget i sin helhed giver udtryk for, vil de ændringer, der kan blive tale om at søge gennemført, trods alt være af forholdsvis beskedne karakter.“

Hvad ligger der i disse ord? Forhåbentlig ligger der ikke deri en trussel over for folketinget; det vil jeg i hvert fald nødig tro. Men som ordene er formet, synes det mig, at tonen er en anden end den stilfærdige tone, den højtærede minister plejer at anvende, og derfor beder jeg om en klar tilkendegivelse af, hvorledes disse ord skal opfattes, for når de ses i en større sammenhæng, vil jeg ikke holde skjult for den højtærede minister, at netop disse ord har foruroliget mit parti.

Ved en lønningslovs første behandling går vi normalt ikke i detaljer, og det skal jeg heller ikke gøre ved denne lejlighed. Men der er til denne specielle lønningslov knyttet problemer, der berører vor Grønlandspolitik som helhed, problemer, der allerede har sat mange sind i bevægelse.

Jeg ser ingen hensigt med at tage disse spørgsmål op til behandling på dette tidspunkt, men jeg må forberede den højtærede minister på, at vi ikke kan undgå i det kommende udvalg at give denne side af sagen en indgående behandling, forinden i hvert fald mit parti er rede til at tage standpunkt til lovforslaget.

Dette bringer mig til at stille den højtærede minister det spørgsmål, om han virkelig mener, at hans forslag ikke blot er modent til hurtig behandling og vedtagelse, men at også tiden dertil er inde.

Jeg ser nu af fremsættelsestalen og har også forstået det af den ærede foregående ordførers udtalelser, at den højtærede minister og i hvert fald det socialdemokratiske parti mener, at vedtagelsen ikke kan udsættes til efteråret af hensyn til andre dispositioner, som den højtærede minister har truffet. Ved denne argumentation har den højtærede minister selv sat sit forslag ind i en større politisk sammenhæng, som vi — hvad jeg har nævnt foran — må overveje i det kommende udvalg.

Mit parti spillede en ret betydende rolle ved den grundlovsændring, der gjorde Grønland til en ligestillet del af vort land. Vi vil være loyale mod de grundsynspunkter, der fik os til at gå ind i denne politik, også når

[Viggo Hauch.]

det drejer sig om enkeltspørgsmål som den foreliggende lønningslovgivning, og ud fra disse synspunkter vil vi i det kommende udvalg gerne medvirke til at finde en løsning, der, så vidt muligt, kan samle hele folketinget.

Baagø: Det er et stort og omfattende lovforslag, den højtærede Grønlandsminister her har fremsat. Det vedrører ganske vist kun et forholdsvist beskedent antal tjenestemænd, ca. 500 grønlandske og ca. 300 ikke-grønlandske, men for de pågældende vil lovforslaget, hvis det vedtages, betyde en helt ny status med hensyn til tjenestemandsbegrebet og ansættelsesvilkår.

Hensigten med lovforslaget er åbenbar. Den højtærede minister håber derigennem at gøre en ende på den strid om lønningerne i Grønland, der nu har rådet i flere år. Desværre tyder bemærkningerne i fremsættelsestalelsens sidste del ikke på, at misforståelsen og kritikken vedrørende dette spørgsmål vil forsvinde, selv om det foreliggende lovforslag bliver gennemført. Dette forhold skal jeg senere vende tilbage til.

Det konservative folkeparti kan tiltræde, at der indføres en lovgivning vedrørende statens tjenestemænd i Grønland. Vi kan også tiltræde, at denne lovgivning bliver udformet på linje med den tjenestemandsløvslov, der råder i den øvrige del af landet.

Lovforslaget er for omtrent de to tredjedele vedkommende en direkte afskrift af tjenestemandsløvsloven af 7. juni 1958, så om de første 84 paragraffer kan der formentlig ikke blive nogen politisk strid her i tinget. Derimod kan der nok, navnlig fra tjenestemandsoverorganisationernes side, både i Grønland og hernede, blive rejst indvendinger mod forslaget, for så vidt angår dets 3. del: Særlige bestemmelser om i Grønland hjemmehørende tjenestemænd, 4. del: Særlige bestemmelser om i Grønland ikke-hjemmehørende tjenestemænd, 5. del: Om normering og klassificering af tjenestemandstillinger i Grønland og 6. del: Over-

gangs- og ikrafttrædelsesbestemmelser m. v. Såvel lovforslagets bestemmelser om anvendelse af fødestedskriteriet ved afgørelsen af, om en tjenestemand kan henregnes til de i Grønland hjemmehørende tjenestemænd eller ikke, som normerings- og klassificeringsbestemmelserne i det hele taget vil uden tvivl blive mødt med kritik fra tjenestemandsside.

Hvad angår det foreslåede fødestedskriteriums indførelse, ville vi have foretrukket, at man havde bibeholdt det forslag, der var fremsat af de 5 grønlandske repræsentanter i Grønlandsudvalget af 1960, og som vi gav tilslutning til; det forslag var mere præget af ligestilling mellem de 2 grupper af tjenestemænd. Den højtærede minister gør selv i sin fremsættelsestale opmærksom på, at lovforslaget ikke er at betragte som et færdigt forslag, hvad normeringen og klassificeringen angår, og at han forudsætter, at han under lovforslagets behandling får lejlighed til at stille ændringsforslag vedrørende disse ting. Det er en noget ejendommelig fremgangsmåde, der her benyttes, forekommer det mig. Men vi vil ikke fra vor side lægge hindringer i vejen for, at ministerens ændringsforslag til hans eget lovforslag behandles i det udvalg, som skal nedsættes.

Endnu mere ejendommeligt må det forekomme, at den højtærede minister i fremsættelsestalen forbeholder sig ret til i næste folketingsamling at søge de nødvendige oprykninger af grønlandske tjenestemænd gennemført med virkning fra 1. april i år. Rent bortset fra at den højtærede minister for Grønland ikke har noget brev på, at han sidder på nogen ministerstol i næste samling, så må det være yderst betænkeligt på forhånd at binde en eventuel ny regering og et helt nyt folketing til vedtagelser af denne karakter. Det spørgsmål må vi tale nærmere om i udvalget.

Ministerens behandling af det ansvarlige lønningsorgan, som folketinget har nedsat, lønningsrådet, tjener så vist ikke til at give lovforslaget en let adgang igennem tinget.

[Baaga.]

Når ministeren ved fremsættelsen af lovforslaget benytter tidsfaktoren den 15. marts — datoen, som danner spærregrensen for fremsættelse af lovforslag her i folketinget — som undskyldning for, at der ikke er blevet levnet lønningsrådet tilstrækkelig tid til at foretage en detaljeret gennemgang af lovforslaget før dets fremsættelse, så er det en meget dårlig undskyldning, eftersom der er gået mere end et år, siden Grønlandsudvalget af 1960 vedtog et skitseforslag til hovedlinjer for indkomstdannelse og erhvervs-politik i Grønland. Ligeledes er det mere end et år siden Grønlands landsråd erklærede sig indforstået med, at nærværende forslag ville blive fremsat i folketinget. Der har således været endog særdeles god tid til at udarbejde forslaget. I virkeligheden burde det have været fremsat på et meget tidligere tidspunkt i denne samling.

De mange enkeltheder i lovforslaget skal jeg undlade at gøre til genstand for nærmere omtale her ved første behandling, ligesom jeg ikke skal tage stilling til Grønlandsudvalgets skitseforslag, hvor man foreslår en generel lønforhøjelse i Grønland på 10 pct. som forskud på en forventet produktivitetsstigning. I denne forbindelse har jeg bare lyst til at gøre den bemærkning, at for stats-tjenestemændene her i landet lyder noget sådant som et eventyr. Her må tjenestemændene år efter år affinde sig med, at deres lønninger til stadighed ligger langt under, hvad lønmodtagerne i de frie erhverv ved gentagne lønforbedringer eller på anden måde efterhånden er kommet op på.

Det konservative folkeparti erklærer sig villigt til at medvirke ved den videre behandling af lovforslaget i det høje ting.

Kirkegaard: På det radikale venstres vegne kan jeg give tilslutning til det lovforslag, som her er til første behandling. Jeg er enig med den hjøtærede minister for Grønland i de principielle synspunkter, ministeren har fremsat, og i den målsætning, som det drejer sig om. Efter mit skøn har ministeren og alle vi andre et godt grundlag at arbejde ud fra i det skitseforslag til hovedlinjer for indkomstdannelsen og erhvervs politikken i Grønland, som et sagkyndigt udvalg har udarbejdet og afgivet,

og som i øvrigt er optrykt som bilag til lovforslaget.

I dette skitseforslag nævnes det — og det er i øvrigt også blevet fremhævet af ministeren ved anden lejlighed i denne samling — at grønlændernes levestandard er næsten tredoblet i årene efter den sidste storkrigs afslutning. Det er jo en næsten utrolig hastig udvikling, der her er tale om. Men selv om denne udvikling er gået stærkt, så bør både grønlænderne og vi hernede indstille os på fortsat at forbedre vilkårene i Grønland, idet jeg mener, at det stadig væk er tiltrængt. Selv om det grønlandske erhvervslivs produktion ret ensidigt er forbundet med fiskeri og fiskeriprodukter, tror jeg der er muligheder for fremgang.

Spørgsmålet er så, hvordan vi bedst udnytter de foreliggende muligheder, og i så henseende tror jeg, at det lovforslag, som vi behandler her, giver et godt grundlag, men vi skal, som det er nævnt af tidligere ærede ordførere, naturligvis give lovforslaget en grundig behandling i et udvalg, så når vi også nok et resultat, som giver muligheder for, at tjenestemændene, den grønlandske befolkning og de såkaldte udsendte kan arbejde sammen til gavn for Grønland og den grønlandske befolkning.

I fortsættelse af disse mere principielle bemærkninger vil jeg gerne nævne, at jeg tror, at det på længere sigt er af afgørende betydning, at vi har en god skole i Grønland, at skolebørnene deroppe får den bedste mulige undervisning og oplæring, så god som de stedlige — på mange måder meget vanskelige — forhold gør det muligt. At børnene f. eks. lærer landets og befolkningens historie at kende, er en nødvendig forudsætning for den solidaritet, som den kommende tids problemer og fremskridt må bygge på. Jeg er sikker på, at disse fremskridt mere kommer til at bero på grønlændernes egen indsats end på den, vi er i stand til at yde henedefra. Det er ikke et resultat, der tæller, at nogle forholdsvis få grønlændere får relativt gode stillinger og en bedre løn end nu. Det er bedre vilkår for hele befolkningen, det drejer sig om, og dette kan vi ikke nå uden den solidaritet, jeg her har nævnt. Jeg erkender gerne og fuldt ud, at grønlændernes medbestemmelseret og medansvar er en uundværlig faktor

[Kirkegaard.]

i fremtiden, og det går jeg ind for. Men den indbyrdes solidaritet mellem grønlænderne kan vi ikke undvære.

En stadig bedre undervisning og uddannelse er særlig nødvendig i en tid, hvor de tekniske hjælpemidler kommer til at spille en stadig større rolle i produktionsprocessen, og det er da også mit indtryk, at grønlænderne selv er klar over, at det er i industribyer, i industrisamfund, fremtidens økonomiske vækst skal sikres. Kun i de noget større byer kan det være økonomisk forsvarligt og overkommeligt at skaffe befolkningen de sociale og sundhedsmæssige institutioner, som vi hernede anser for en selvfølge. Sådanne institutioner giver hver enkelt familie et mål af sikkerhed i den daglige tilværelse, som ikke kan opbygges på pladser, hvor der kun bor relativt få familier.

En bedre undervisning er også en forudsætning for håndværkets trivsel. Grønlænderne kan selvfølgelig bygge f. eks. deres egne huse og institutioner med videre, lettest naturligvis når vi fortsætter med at have en passende stab af specielt sagkyndige til rådighed til vejledning og tilrettelæggelse af mere krævende arbejder, og jeg kan ikke tænke mig, at nogen hverken i Grønland eller her vil rette indvendinger imod, at sådanne fuldt eller særligt uddannede folk får et større samlet vederlag end den gængse arbejds løn på stedet, og det hvad enten det drejer sig om opgaver af teknisk karakter eller inden for den offentlige administration.

Endelig vil jeg så gerne nævne, at jeg regner med, at den stadig forbedrede undervisning i skolen vil give flere og flere grønlændere lyst til at uddanne sig til ledende stillinger inden for både erhvervslivet og den offentlige administration. Jeg tror, begge dele vil blive til gavn for den grønlandske befolkning.

Det er mit indtryk, at det meget omfattende lovforslag, som vi her behandler, danner et godt grundlag for fortsat fremgang for den grønlandske befolkning, og derfor kan jeg på mit partis vegne anbefale, at det gennemføres.

Vivike: Det lovforslag, der her er til behandling, er en del af et skitseforslag, som sidste år blev vedtaget i Grønlandsudvalget

af 1960, et forslag, som indeholder mange ting og også gode ting, f. eks. en lønforhøjelse på 12-15 pct. til de grønlandske arbejdere, en forbedring af fiskernes indhandlingspriser, indførelse af børnetilskud i Grønland, et statstilskud til den grønlandske landskasse til bestridelse af den sociale forsyning, hvad landskassen hidtil ikke har fået, og endelig en forøgelse af boligstøtten med 1 mill. kr. om året.

Alle disse ting er blevet velvilligt modtaget overalt, men anderledes ligger det med dette forslag til en tjenestemandslov for Grønland. Det har ikke i Grønland fået en udpræget velvillig modtagelse, uanset at det er et fremskridt i forhold til den lov, vi har i øjeblikket, hvor det jo er sådan, at grønlændere med samme uddannelse og samme arbejde har 20 pct. mindre i løn end den dansker, han sidder eller står ved siden af.

Dette lovforslag er imidlertid meget upopulært. Det er rigtigt, at landsrådet på sit forrige møde tiltrådte forslaget, men på det sidste landsrådsmøde blev der stillet forslag om, at man meddelte folketinget en beklagelse af, at man havde tiltrådt forslaget. Dette forslag blev ganske vist ikke vedtaget, men det betyder, at der blandt flere landsrådsmedlemmer er store betænkeligheder ved lovforslaget. Den eneste trykte avis, vi har i Grønland, Grønlandsposten, vender sig kraftigt imod forslaget, og navnlig blandt den grønlandske befolkning møder det en stærk modvind, ikke mindst blandt den del af ungdommen, der har eller er ved at få en højere uddannelse. Og her er jo en ting, vi ikke må glemme, nemlig at det er ungdommen, der tegner Grønlands fremtid.

Det, der gør, at lovforslaget mødes med en så stærk og forståelig harme i grønlandske kredse, er indholdet af det såkaldte fødestedskriterium, som betyder, at hvis en mand er født i Grønland, så skal han have mindre for sit arbejde, end hvis han er født uden for Grønland, uanset at han er mere effektiv, for så vidt som han behersker begge sprog, hvad det jo ikke er almindeligt at danskere gør.

Der er i de senere år sket en forøgelse af spændingen i forholdet mellem Danmark og Grønland, mellem danskere og grønlændere, og navnlig i de sidste år har denne forøgelse af spændingen været meget stærk, synes jeg.

[Vivike.]

Uanset at også danskere, der er født i Grønland, og det er jo ikke ret mange, rammes af fødestedskriteriet, tror jeg, at det, hvis det gennemføres, i meget stærk grad vil forøge modsætningsforholdet imellem danskere og grønlændere til ubodelig skade for udviklingen. Jeg vil derfor så kraftigt, det er mig muligt, henstille og anbefale, at vi i det udvalg, der bliver nedsat, finder frem til en anden løsning, måske et uddannelseskriterium, som må betyde, at der gives den samme løn for samme uddannelse og arbejde, enten man er født i Grønland eller i det øvrige Danmark.

Fødestedskriteriet kan socialistisk folkeparti ikke gå med til.

Birthe Wetlesen: Mit parti kan tiltræde den opfattelse, der er kommet til udtryk i det af Grønlandsudvalget af 1960 vedtagne skitseforslag til hovedlinjer for indkomstdannelsen og erhvervspolitikken i Grønland, og som går ud på, at det grønlandske erhvervslivs udbygning og dermed det grønlandske samfunds udvikling sker ved at skabe en stærk forbindelse mellem på den ene side lønninger og indhandlingspriser og på den anden side produktiviteten i det grønlandske samfund.

Vi finder, at denne linje er udtryk for et sundt forretningsmæssigt princip, men hvad der er vigtigere, er, at det er det sundeste for den grønlandske befolkning, der vil forstå, at dens egen indsats i høj grad vil være afgørende for dens egen fremtid.

Dette princip vil, som det er nævnt både af Grønlandsudvalget og den højtærede Grønlandsminister, medvirke til at bevare den grønlandske befolknings selvrespekt. Jeg vil gerne understrege, at vi ikke dermed har sagt, at vi i ét og alt kan tiltræde Grønlandsudvalgets nævnte hovedlinjer for indkomstdannelse og erhvervspolitik. Men sammenhængen mellem lønninger og indhandlingspriser på den ene side og produktiviteten på den anden side er vi enige i.

Vi må følgelig også være enige i, at der for Grønland må gælde et særligt nominal-lønniveau, der løsrives fra lønniveauet i de øvrige dele af riget, og som alene reguleres på grundlag af pristals- og produktionsudviklingen i Grønland.

Vi er på den anden side lige så overbevist om, at der principielt bør gennemføres lige løn i Grønland, således at alle danske statsborgere i Grønland lønnes ens ganske uanset fødested og hjemstavn.

Imidlertid må vi se i øjnene, at der fortsat i mange år i Grønland vil være et stærkt behov for syddansk arbejdskraft, og denne arbejdskraft må der betales ekstra for, således som man altid må betale ekstra, hvor en stilling medfører særlige afsavn. Uden ekstrabetaling kommer der ingen ansøgere, eller også har ansøgerne ikke de fornødne kvalifikationer. Jeg har egentlig hidtil været af den opfattelse, at denne ekstrabetaling for ikke at forrykke ligelønsprincippet i Grønland burde gives i form af et Grønlandstillæg, der først skulle udbetales den pågældende ved tilbagekomsten til den sydlige del af riget. Den højtærede minister har imidlertid i sin fremsættelsestale givet udtryk for, at erfaringerne fra et bestemt lønmodtagerområde, hvor en sådan ordning var gældende, har vist, at der er rige muligheder for at omgå den. Jeg vil meget gerne høre lidt mere om dette spørgsmål, således at jeg bedre bliver i stand til at tage stilling til lovforslagets § 90, der indeholder reglerne om det Grønlandstillæg, der udbetales tjenestemænd, som efter den i lovforslaget angivne definition ikke er hjemmehørende i Grønland. Den tidligere gældende bestemmelse om, at den særlige udsendelsesgodtgørelse ikke kommer til udbetaling under opholdet i Grønland, er øjensynlig på grund af de nævnte erfaringer ikke medtaget i bestemmelserne for det nu foreslåede Grønlandstillæg.

Vi har bemærket os venstres og de konservatives forbehold over for lovforslaget, der er begrundet i, at der ikke har været tid nok i lønningsrådet til at få lovforslaget gennemarbejdet på forsvarlig måde, men forstår på den anden side også den højtærede ministers argumentation for, at det nu gælder om at komme i gang. Vi er klar over, at lovforslaget vil gennemgå en meget grundig og måske langvarig udvalgsbehandling, og at det ømtålige problem omkring fødestedskriteriet vil blive taget op til en saglig vurdering, og mit parti vil med stor interesse afvente resultatet af denne udvalgsbehandling.

Rosing: Det foreliggende lovforslag om en ny og speciel tjenestemandsløvs for Grønland er et led i den såkaldte grønlandske økonomiske helhedsløsning fra sidste forår, hvor skitseforslaget om hovedlinjer for indkomstdannelsen og erhvervspolitikken i Grønland blev tiltrådt såvel af de forhandlingsberettigede grønlandske fagorganisationer som af Grønlands landsråd.

Landsrådet har under det for nylig afholdte ekstraordinære møde fastholdt sit standpunkt hertil, idet det afslog et ønske om udsættelse og nærmere drøftelser af det foreliggende lovforslags indhold og principper til det kommende ordinære møde. Jeg kan godt forstå og give tilslutning til, at den højtærede minister for Grønland har ønsket at få det nærværende forslag fremsat i det høje ting trods visse hindringer. En udskydelse af behandlingen til næste samling kunne jo medføre, at de i Grønland hjemmehørende tjenestemænd ville føle sig uretfærdigt behandlet, da alle andre indtægtsgrupper i Grønland har fået tilsagn om den indkomstforbedring, som Grønlandsudvalget af 1960 i skitseforslaget er gået ind for fra 1. april at regne. Efter ministerens redogørelse har der heller ikke været tilstrækkelig tid for lønningsrådet til at få lovforslaget færdigbehandlet. Dette vil medføre, som det er antydnet, at der må ventes stillet flere ændringsforslag under den kommende udvalgsbehandling.

Lovforslaget er ret omfattende og kræver en længere udvalgsbehandling, og detaljerne, som kan være betydningsfulde for helheden, egner sig bedst til behandling i et udvalg. Men principperne i lovforslaget er klare og har i spørgsmålet om afgrænsningen af de i Grønland ikke-hjemmehørende og de hjemmehørende tjenestemænd allerede skabt utilfredshed og uro i Grønland og blandt de unge grønlandske studerende her i landet samt en kreds af grønlandsinteresserede danske.

Ved dette lovforslag løsrives nominalløn-niveauet i Grønland fra nominallønniveauet i den øvrige del af riget. Fremtidige lønninger reguleres alene under hensyn til pristals- og produktionsudviklingen i den grønlandske befolkning. Dette gælder såvel for de i Grønland ikke-hjemmehørende som de hjemmehørende tjenestemænd. Dette princip, der kaldes solidaritetsprincippet

over for eksportproduktionen og samfundet, kan alene bringe den grønlandske økonomi ind på tilnærmelsesvis normale baner. De i Grønland hjemmehørende tjenestemandslønninger hæves 8-10 pct., således at tjenestemandene får 88 pct. af den tilsvarende lønning i det øvrige rige, og når tosprogtillægget kommer til, vil lønningerne nå op på 93 pct. Grønlandstillæg for ikke — hjemmehørende tjenestemænd indføres. I stedet for hjemstavnskriteriet eller 10 års reglen, som blev indført ved tjenestemandsløvsloven af 1958, indsættes fødestedskriteriet som afgrænsningsskel mellem de i Grønland ikke-hjemmehørende og hjemmehørende tjenestemænd. Dette princip kommer ikke alene til at gælde for grønlænderne, men også for de ikke-hjemmehørende og de ikke-hjemmehørendes børn, hvis disse som voksne vil søge stilling i Grønland.

I tilslutning til dette kriterium og for at få en ventil i systemet nedsættes et dispensationsnævn, som i hvert tvivlsspørgsmål afgør, om en grønlænder skal have udsendt status eller ej. De grønlandske medlemmer af Grønlandsudvalget af 1960, landsrådet og de faglige organisationer i Grønland samt det nyoprettede parti Inuit har accepteret, at de i Grønland ikke-hjemmehørende tjenestemænd skal have en særlig udsendelsesgodtgørelse — et grønlandstillæg. Efter lønningsforslaget oppebærer danskere og grønlændere i samme lønklasse den samme lønning, men de i Grønland ikke-hjemmehørende tjenestemænd skal herudover have dette Grønlandstillæg, der supplerer den udbetalte løn op fra de 88 pct. til fuld dansk løn. Det omhandlede tillægs størrelse fremgår imidlertid ikke af lovforslaget. Der står kun, at det består af en procentdel af den for vedkommende tjenestemand normerede løn inklusive alderstillæg og personlige tillæg samt eventuelle bestillingstillæg og honorarer.

Vi har med god grund accepteret, at de udsendte skal have udstationeringstillæg, altså Grønlandstillæg, netop fordi udviklingen i disse år og i den kommende tid slet ikke kan undvære denne arbejdskraft, som vi ikke selv kan erstatte med vore egen. Uden dette tillæg kan vi nemlig ikke garantere, at Grønland bliver forsynet med den nødvendige og velkvalificerede arbejdskraft til de mange forskelligartede opgaver netop i

[Rosing.]

disse år, hvor høj beskæftigelse hersker i det øvrige rige. Ingen må tvivle om, at vi i G-60 følte vort ansvar over for det grønlandske samfund og dets fremtid, da vi fremkom med det omtalte skitseforslag. Nogen kunne måske sige, at forslaget nærmest kan betegnes som en teoretisk løsning af mange sammensmeltede problemer. Spørgsmålet har været, om det ville være det bedste for Grønland at få de ordninger indført, der i længden vil føre til en økonomisk normalisering på linje med det øvrige rige og andre lande, hvor balancen mellem eksport og import er afgørende i det økonomiske liv, eller om vi uden hensyn hertil skulle indføre lige løn for samme arbejde og samme ansvar nu med den konsekvens, at også vi i Grønland må bære en del af det økonomiske ansvar for vor udvikling ved indførelse af direkte skatter, hvilket på nuværende tidspunkt ikke er anbefalelsesværdigt. Det må forstås, at naturaløkonomien stadig spiller en ikke ringe rolle for en stor del af befolkningen, og så længe indførelse af en erhvervsbeskatning på grund af de eksisterende tilbagestående forhold, der hersker mange steder deroppe, ikke anses for mulig samtidig med en eventuel indførelse af lønmodtagerskat, er en reduktion af lønninger, som det er foreslået, at foretrække med et eller andet kriterium og en dispensationsordning.

På den anden side må man imidlertid ikke lukke øjnene for den fare for forholdet mellem de to befolkningsgrupper, som ligelønskravet afstedkommer. Skal vi lade en begyndende lavine rulle videre og slide på det dansk-grønlandske samvirke, eller skal vi lukke øjnene for den mulighed, at en stor del af Grønlands eliteungdom bosætter sig her i landet i protest mod den lønordning, den ikke kan acceptere? Målet for Danmarks storsindede indsats i Grønland er, at funktionerne i vort land overlades til de indfødte, der har de til stillingerne nødvendige uddannelser og kvalifikationer. Uden en tilstrækkelig tilførsel af veluddannede og velkvalificerede grønlændere bliver udviklingen sat adskillige år tilbage.

Alle disse spørgsmål kunne opfattes som naive og kunne synes ikke at have nogen relation til det tjenestemandsløvsforslag, vi

behandler i dag, men forholdet mellem Danmark og Grønland må for ingen pris ødelægges. Den uheldige udvikling, vi har konstateret i løbet af det sidste halve år, må nemlig nøje overvejes, mens skaden endnu er lille, også i forbindelse med behandlingen af dette lovforslag. Jeg vil derfor, samtidig med at jeg fuldt vedstår, hvad jeg har tilsluttet mig i G-60, indtrængende henstille til alle gode kræfter i det høje ting, at vi i det kommende udvalg, hvor jeg håber at få sæde, endnu en gang prøver denne sag fordomsfrit, og at man forsøger, om vi eventuelt gennem ændringsforslag kunne finde frem til et bedre kompromis, der både kunne tilgodese de stærkt følelsesmæssige synspunkter bag ligelønskravet og de erhvervsøkonomiske synspunkter, jeg har skildret. Men jeg understreger, at mit ønske herom forudsætter, at alle vi fra det høje ting, der var repræsenteret i G-60, kan blive enige herom.

Til slut vil jeg knytte en enkelt bemærkning til spørgsmålet om pensionsalderen for de laveste lønklasser, idet jeg finder det ganske uoverensstemmende med middellevetiden blandt den grønlandske befolkning. Som den højtærede minister for Grønland også har berørt, er gennemsnitslevialderen deroppe betydelig lavere end her nede. Ifølge de seneste redegørelser herom er gennemsnitslevialderen i Grønland 51 og 54 år for henholdsvis mænd og kvinder, mens gennemsnitslevialderen her i landet er 70 og 73 år for henholdsvis mænd og kvinder. Disse tal peger udtrykkeligt på det faktum, at afgangsalderen her i landet og deroppe ikke kan være ens, og lovforslaget indeholder den lempelse, der er givet udtryk for i § 47, stk. 4, hvor der står:

„Når en tjenestemand i 1. lønningsklasse afgår fra tjenesten efter det fyldte 60. år, beregnes hans pensionsalder, som om han var forblevet i tjenesten indtil det fyldte 65. år.“

Jeg vil mene, at det i relation til gennemsnitsalderen vil være rimeligst, at afgangsalderen bliver nedsat til 55 og 60 år i stedet for 60 og 65 år.

Jeg ved, at dette ønske er fremsat af repræsentanterne for disse løngrupper, da de i februar måned var her i København for at forhandle med ministeriet vedrø-

[Rosing.]

rende udkastet til dette lovforslag. Jeg vil håbe, at dette spørgsmål må blive nærmere berørt under udvalgsarbejdet.

Med disse bemærkninger vil jeg anbefale lovforslaget til velvillig behandling i det høje ting.

Ministeren for Grønland (Mikael Gam): Jeg siger tak til de ærede ordførere for den gennemgående velvillige modtagelse af lovforslaget, selv om der fra forskellige sider blev hældt lidt malurt i bægeret; det havde jeg for så vidt også ventet, for det er jo et særligt lovforslag, der her foreligger, fremsat under særlige omstændigheder, men det synes jeg også fremgik af udtalelserne fra nogle af de ærede ordførere.

Det ærede medlem hr. Viggo Hauch sagde, at det var en noget ultraditionel måde, lovforslaget var fremsat på, og spurgte, om det ikke kunne være fremsat noget tidligere, så tinget kunne have haft noget mere tid til at behandle det. Dertil må jeg svare, at det har der desværre ikke været mulighed for af forskellige grunde. Der er jo, som vi så tit må sige, særlige forhold, der gør sig gældende for Grønland, bl. a. det, at de forskellige spørgsmål først skal behandles i Grønland både på den ene og den anden måde, i dette tilfælde både af tjenestemandorganisationerne og af landsrådet. Endvidere har kommunikationsforholdene deroppe og vintertiden, som vi nu snart er kommet igennem, medvirket til, at dette lovforslag beklageligvis ikke har kunnet fremsættes før. Havde det været muligt, var det naturligvis sket.

Det ærede medlem hr. Viggo Hauch mente også, at det var et halvfærdigt forslag. Ja, det er det på den måde, at der endnu er adskilligt, som skal behandles. Lovforslaget har kun været til en principiel, en foreløbig behandling i lønningsrådet, hvor det i og for sig skulle have været behandlet færdigt, før det blev fremsat i folketinget; men på grund af de særlige omstændigheder, bl. a. tidsfaktoren, altså 15. marts reglen, er det gået på denne måde.

Det ærede medlem hr. Viggo Hauch udtalte, at jeg sædvanligvis ikke var særlig brysk i mine udtalelser, eller noget i den retning — det glæder mig at høre — men at jeg havde været det i denne forbindelse —

hvilket altså var lidt fremmed for det ærede medlem — idet det ærede medlem mente, at jeg var kommet med noget i retning af en trussel. Noget sådant synes jeg i og for sig ikke ligger i mine ord, som de blev citeret. Det er rigtigt, at der kan blive tale om en del ændringsforslag, måske også flere end normalt ved behandlingen af et sådant lovforslag, men disse ændringsforslag vil, set i relation til lovforslagets nydannelser som helhed, dog blive af temmelig ringe omfang. Mine bemærkninger er absolut ikke tænkt som en trussel.

Det ærede medlem mente også, at det hele måtte ses i et større politisk perspektiv, det ønskede det ærede medlems parti. Det er meget forståeligt, og jeg synes i øvrigt også meget rigtigt, at man vil se det i et større politisk perspektiv; i øvrigt synes jeg også, det fremgår af alt, hvad der har forbindelse med dette lovforslag, udtalelserne derom, fremsættelsestalen o. s. v., at det er noget, der skal ses i et større politisk perspektiv, og den resonans, det har fået både i Grønland og hernede, viser jo, at det sker. Jeg synes, det var rigtigt af det ærede medlem at påpege, at det er noget, man bør tænke på i udvalget. Endelig udtalte det ærede medlem hr. Viggo Hauch det ønske, at man, sikkert efter en større udvalgsbehandling, kunne nå frem til en løsning, der kunne samle hele folketinget, og denne udtalelse kan jeg naturligvis ganske slutte mig til.

Det ærede medlem hr. Baagø var inde på det meget ømtålige problem om fødestedskriteriet og påpegede i den forbindelse, at man fra det konservative folkepartis side egentlig ville foretrække „de 5's forslag“ som vi kalder det, et forslag, der indebærer et uddannelseskriterium. Vi er både i Grønlandsudvalget af 1960 og på anden måde igennem de sidste 4 år, hvor vi har behandlet disse spørgsmål, hele tiden stødt på dette, at et eller andet kriterium var nødvendigt af hensyn til den grønlandske produktion, den produktion, som vi nu — og med rette — investerer så meget i og skal investere endnu mere i. Vi må se på helheden og give den grønlandske produktion dens chance, det er det afgørende punkt, og man skal helt ned til bunden af dette spørgsmål. Den grønlandske produktion skal have sin chance, det må vi sørge for, ellers bliver det

[Ministeren for Grønland.]

hele ødelagt, men hvis den får sin chance og forholdene udvikler sig, som vi tror og håber, vil også dermed lønningerne få deres chance. Nå, men jeg forstår, at man i udvalget — det er også nævnt fra anden side — kommer ind på diskussioner om disse kriterier. Det ærede medlem hr. Vivike nævnte også uddannelseskriteriet, og dette har været grundigt drøftet i G 60, men man kan jo naturligvis tage diskussionen op.

Det ærede medlem hr. Baagø var ligesom det ærede medlem hr. Viggo Hauch inde på, at det var lidt ejendommeligt, at jeg på forhånd gjorde opmærksom på, at jeg ville fremsætte ændringsforslag til mit eget lovforslag. Ja, det skyldes jo altså de særlige forhold, hvorunder lovforslaget er fremsat. Jeg kan imidlertid sige allerede nu, at efter de indledende forhandlinger at dømme, som allerede har fundet sted med centralorganisationerne hernede, tyder alt på, at der så godt som ikke bliver tale om nogen principielle ændringsforslag, hvis der i det hele taget bliver nogen.

Jeg er naturligvis, som det ærede medlem hr. Baagø spurgte om, parat til at drøfte både det ene og det andet af disse vanskelige spørgsmål i et kommende udvalg.

Det ærede medlem hr. Vivike var, som jeg allerede har berørt det, ligesom det ærede medlem hr. Baagø inde på, om man ikke skulle anvende uddannelseskriteriet i stedet, og det ærede medlem sagde bestemt fra med hensyn til fødestedskriteriet. Nu har det ærede medlem jo givet sin tilslutning til skitseforslaget i sin tid under den forudsætning, at man fortsat passer på, at fiskeriet vedbliver at være det bærende erhverv. Der står ikke direkte i dette citat, jeg har her, noget om fødestedskriteriet, men spørgsmålet om uddannelseskriteriet er jo rejst i forvejen, så det vil i alle tilfælde blive behandlet.

Jeg er glad for, at det ærede medlem hr. Vivike ellers tilslutter sig forslaget, som han også har gjort det i Grønlandsudvalget af 1960. Det ærede medlem hr. Vivike peger især på den spænding, som er fremkommet i de senere år, hvad angår disse forhold i Grønland. Spændingen er der jo, man kan sige desværre, det må vi indrømme; men det er vel også sådan, at når virkelig tilgrundliggende og grundlæggende spørgsmål som

disse skal behandles, så bliver man mere vågen og følger disse ting, selv om alt stadig ses ud fra egne vinduer. Det er ganske forståeligt og klart, at man kun ser tingene ud fra sin egen situation. Jeg håber imidlertid, at vi kan finde sammen i at kigge ud ad af vinduerne her fra Christiansborg i fællesskab, når udvalgsarbejdet er til ende, og at vi så også kan møde en tilfreds grønlandsk ungdom, for hvem det hele jo er lavet.

Vivike: Ja, det er rigtigt, som den højtærede minister har nævnt, at jeg i Grønlandsudvalget af 1960 er gået ind for skitseforslaget, og rigtigt, som også nævnt af den højtærede minister, at min forudsætning var, at man sørgede for, at fiskernes fortjenester ikke kom til at ligge under de almindelige fortjenester i land, fordi fiskeriet er det bærende erhverv. Det er så godt som den eneste rigdomskilde, vi har i Grønland, og vi må derfor være interesseret i, at vi ikke har så lave fortjenester for fiskerne, at de i forstærket omfang søger fagene i land.

Jeg måtte gå med til skitseforslaget, for det indeholdt, som jeg nævnte i mit første indlæg, mange fordele for grønlænderne; men det indeholdt altså også fødestedskriteriet, og her tog jeg det sure med det søde og lod mig nok trøste noget af, at den grønlandske del af Grønlandsudvalget gik ind for det. Jeg betragtede det som en overgangsordning. Principielt har jeg det standpunkt, at man ikke kan have forskelsbehandling på grund af hudfarven, men jeg tog det som en overgangsordning til en fuldstændig ligestilling mellem grønlændere og danskere lønmæssigt set.

Sidste års udvikling i Grønland med forøgelsen af spændingen mellem danskere og grønlændere har imidlertid gjort det klart for mig, at der ikke er tid til overgangsordninger, hvis ikke vi meget stærkt skal forværre dette spændingsforhold de to parter imellem. Det er muligt, det var en fejl, jeg begik, da jeg gik ind for skitseforslaget; jeg er et skrøbeligt menneske og kan begå fejl, men jeg er ikke så skrøbelig, at jeg ikke vil rette dem, når jeg kan indse, at jeg har begået dem.

K. Axel Nielsen: Det ærede medlem hr. Vivike erklærede, at han ikke var tilhænger

[K. Axel Nielsen.]

af nogen forskelsbehandling på grund af hudfarve. Jeg ved ikke, om det ærede medlem dermed mente, at dette lovforslag indeholder en forskelsbehandling på grund af hudfarve. Jeg kan i hvert fald på egne og øvrige ordføreres vegne sige, at det ikke er vor opfattelse, at det er tilfældet. Det er heller ikke vor opfattelse, at der bør være nogen forskelsbehandling på grund af hudfarve. I det hele taget må jeg sige, at forsøgene på i dette lovforslag og det næste, vi skal behandle, at indlægge nogen form for racediskrimination er en grov beskyldning mod det danske folketing. Den beskyldning må jeg tilbagevise.

(Kort bemærkning).

Vivike: Ja, det er min mening, at dette forslag om fødestedskriteriet indeholder forskelsbehandling på grund af hudfarve. Det er rigtigt nok, at alle, som er født i Grønland, og altså også danskere født i Grønland, skal have mindre løn, men de sidste er så uendelig få i forhold til grønlænderne, og jeg mener altså, at man laver forskelsbehandling på grund af hudfarve. Forskelsbehandling har vi i dag, og den må vi se at komme væk fra.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

K. Axel Nielsen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om Grønlands landsråd og kommunalbestyrelser m.v.

(Lovforslaget (nr. 146) findes i tillæg A. sp. 1943, fremsættelsen i tidenden sp. 3908).

Lovforslaget sættes til forhandling.

K. Axel Nielsen: Også dette lovforslag har sin oprindelse i de forhandlinger, der er ført i Grønlandsudvalget af 1960. Formålene med oprettelsen af Grønlandsrådet er følgende:

For det første skabes der et permanent organ, Grønlandsrådet, til planlægning og koordinering af det offentliges virksomhed i Grønland.

For det andet bevirker rådets sammensætning med lige stor dansk og grønlandsk repræsentation, at grønlandsk medindflydelse og medansvar for kultur- og erhvervsudvikling i Grønland øges, og at samhørigheden mellem Danmark og Grønland styrkes.

For det tredje skabes der ved repræsentation i rådet af de fem største partier i folketinget forudsætninger for et tværpolitisk samarbejde om Grønlandspolitikken.

For det fjerde tilvejebringes der, ved at formanden udnævnes af kongen, og at formanden og det til rådet knyttede sekretariat får direkte referat til ministeren og dermed regeringen, bedre muligheder for, at Grønlandspolitikken kan koordineres med Danmarks almindelige økonomiske politik.

Det grønlandske landsråd har enstemmigt godkendt forslaget. I Grønlandsudvalget af 1960 har der været diskussion om to problemer i forbindelse med forslaget, nemlig for det første om, hvorvidt formanden skal vælges af kongen eller af rådet, og for det andet, hvorvidt rådets sekretariat skal sortere direkte under ministeren.

Et stort flertal i Grønlandsudvalget af 1960, herunder samtlige grønlandske medlemmer, finder, at det dels kan være årsag til unødigt strid, hvis rådet selv skal vælge sin formand, dels at valget kan blive tilfældigt, da ikke alle medlemmer af rådet, specielt ikke de grønlandske, kan forudsættes at have det fornødne personkendskab. Dette flertal, bestående af hele udvalget med undtagelse af venstres og de konserva-